

Uw rechten en behandeling als u gedwongen wordt opgenomen

Voorlopige machtiging of
machtiging voortgezet verblijf

ggz
ingeest
samen
op eigen
wijze

Als u te maken krijgt met gedwongen opname, hebt u als patiënt van GGZ inGeest verschillende rechten. In deze brochure vindt u informatie over uw rechten. Maar ook over de gang van zaken rond een gedwongen opname met een voorlopige machtiging of een machtiging voortgezet verblijf.

Er zijn twee vormen van gedwongen opname: opname met een *inbewaringstelling* (IBS) en opname met een *rechterlijke machtiging* (RM). Er zijn verschillende soorten 'rechterlijke machtigingen'. Letterlijk betekent het dat een rechter toestemming geeft ('machtigt') u tegen uw zin in op te nemen. In deze brochure gaat het over de voorlopige machtiging of machtiging voortgezet verblijf. Waar alleen 'machtiging' staat, gaat het om beide.

De regeling *voorlopige machtiging of machtiging voortgezet verblijf* valt onder de wet Bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen, afgekort tot Wet Bopz.

Inhoud

Wat is een voorlopige machtiging?	4
Gang van zaken	4
De officier van justitie	5
De rechter	5
Bijstand door een advocaat	7
De patiëntenvertrouwenspersoon	7
Machtiging op eigen verzoek	9
Voorlopige machtiging na IBS	9
Informatievoorziening over de voorlopige machtiging	9
Hoe lang duurt een machtiging?	10
Beëindiging van de machtiging	10
Gevolgen van de machtiging	11
Uw rechten als patiënt	11
Recht op contact	12
Recht op behandelplan en andere algemene rechten	12
Verlof en ontslag	13
Klachten	13
Meer informatie	14
Adressen en instanties	15

Omwille van de leesbaarheid is steeds 'hij' gebruikt in de tekst.

Waar 'hij' staat, kan uiteraard ook 'zij' worden gelezen.

Wat is een voorlopige machtiging?

U kunt gedwongen worden opgenomen in een psychiatrische instelling als er sprake is van gevaar voor uzelf of voor anderen vanwege uw psychiatrische problematiek. Ook wanneer u al vrijwillig bent opgenomen, kunt u te maken krijgen met een voorlopige machtiging. Hierdoor verandert de vrijwillige opname in een gedwongen opname. Dit kan gebeuren als u tegen het advies van de behandelaar in de behandeling weigert of de instelling wilt verlaten. Gedwongen opname is dan mogelijk als de behandelaar denkt dat u onmiddellijk gevaar veroorzaakt voor u zelf of anderen, op grond van uw psychiatrische problematiek, en er geen andere manier is om het gevaar af te wenden.

Een voorlopige machtiging is het rechtsmiddel waarmee u gedwongen kunt worden opgenomen in een psychiatrische instelling. Een voorlopige machtiging wordt bij de rechter aangevraagd. Het is geen spoedprocedure zoals de inbewaringstelling (IBS).

Gang van zaken

U kunt op verschillende manieren een voorlopige machtiging krijgen.

- Uw familieleden, partner of wettelijk vertegenwoordiger kunnen de officier van justitie benaderen om een voorlopige machtiging bij de rechter te vragen.
- U kunt zelf een machtiging aanvragen. Dit heet 'machtiging op eigen verzoek'.
- Uw behandelaar kan de officier van justitie verzoeken om een voorlopige machtiging aan te vragen wanneer u vrijwillig of gedwongen (met IBS) bent opgenomen, of als u een voorwaardelijke machtiging hebt en het tijdens de poliklinische behandeling niet goed gaat.
- De officier van justitie kan ook zelf (ambtshalve) de rechter om een voorlopige machtiging verzoeken.

Bij een verzoek aan de rechter moet een geneeskundige verklaring zijn toegevoegd. Daartoe wordt u eerst onderzocht door een psychiater die onafhankelijk is, dus niet bij de behandeling betrokken. Deze maakt een inschatting van de situatie en probeert de volgende vragen te beantwoorden:

- is er sprake van een (dreigend) *gevaar*?
- komt het gevaar voort uit *psychiatrische problematiek*?
- is een *opname* de enige manier om het gevaar af te wenden?
- is een *vrijwillige* opname of behandeling mogelijk?

Als de psychiater van mening is dat een voorlopige machtiging nodig is, schrijft hij een geneeskundige verklaring en stuurt die naar de officier van justitie.

De officier van justitie

De officier van justitie bekijkt of de voorlopige machtiging noodzakelijk is. Als de officier van mening is dat de voorlopige machtiging terecht wordt aangevraagd, schakelt deze de rechter in.

De rechter

De rechter beslist uiteindelijk over de voorlopige machtiging. Dit doet hij aan de hand van een aantal vragen:

- gaat het om een dreigend *gevaar*?
- is het gevaar veroorzaakt door *psychiatrische problematiek*?
- is *opname* de enige mogelijke manier om het gevaar af te wenden?

De rechter nodigt u uit voor een hoorzitting die bij u thuis plaatsvindt. Bent u al opgenomen? Dan vindt de hoorzitting in de kliniek plaats.

Bij de hoorzitting zijn aanwezig:

- uzelf;
- de rechter;
- de griffier, die noteert wat wordt gezegd;
- uw (toegewezen) advocaat;
- uw behandelaar.

Tevens kunnen er, ook op uw verzoek, getuigen-deskundigen of vertrouwenspersonen aanwezig zijn.

Na de hoorzitting neemt de rechter zo spoedig mogelijk een beslissing. Indien u reeds bent opgenomen in de instelling is de rechter verplicht binnen 3 weken na het indienen van het verzoek een beslissing te nemen. Indien u nog niet in de instelling verblijft moet u binnen 2 weken na de uitspraak van de rechter worden opgenomen, daarna vervalt de machtiging. Tegen de uitspraak van de rechter kunt u geen beroep aantekenen.

De uitspraak van de rechter om de machtiging te verlenen, wordt gestuurd aan:

- uzelf;
- uw eventuele wettelijk vertegenwoordiger (ouders, mentor, curator, voogd);
- uw eventuele echtgenoot/echtgenote of partner;
- uw advocaat;
- de officier van justitie;
- de instelling waar u bent of wordt opgenomen.

Uw familie en naasten worden op de hoogte gesteld van het feit dat u opgenomen bent en dat u in een kliniek verblijft. Zij hoeven zich dan geen zorgen te maken over de vraag waar u bent. Tevens worden zij ingelicht over een eventuele overplaatsing.

Bijstand door een advocaat

Bij een gedwongen opname krijgt u altijd een advocaat toegewezen. In plaats van de toegewezen advocaat, kunt u ook zelf een advocaat kiezen. De advocaat komt u opzoeken en is ook aanwezig wanneer de rechter u komt horen. Hij is er om uw belangen te behartigen. De inzet van de toegewezen advocaat is kosteloos.

De gesprekken met de advocaat en de rechter kunt u gebruiken om alles over uw opname te bespreken. Wanneer u het niet eens bent met uw opname of met de geneeskundige verklaring, kunt u dat vertellen. U kunt ook een verzoek indienen om een andere deskundige te horen.

De patiëntenvertrouwenspersoon

Bij het gesprek met de rechter en de advocaat kunt u steun krijgen van de patiëntenvertrouwenspersoon (PVP). In alle psychiatrische instellingen werken patiëntenvertrouwenspersonen. De PVP helpt u met problemen en klachten. De PVP is onafhankelijk en niet in dienst van de instelling. Het inschakelen van de PVP kost u geen geld.

Stel: u vreest dat u, in het verloop van de behandeling, niet meer vrijwillig aan de behandeling wilt meewerken.

U kunt dan ook zelf een verzoek indienen voor een machtiging bij de officier van justitie. Een zogeheten machtiging op eigen verzoek.

Machtiging op eigen verzoek

Bij een machtiging op eigen verzoek gelden dezelfde regels en procedures als bij een 'gewone' voorlopige machtiging. Eerst vraagt u de psychiater van de instelling waar u wilt verblijven om een geneeskundige verklaring op te stellen. Daaruit moet blijken dat er sprake is van gevaar voor uzelf of de omgeving, voortkomend uit de psychiatrische problematiek. De geneeskundige verklaring moet niet langer dan een week voor de indiening van het verzoek worden opgesteld. Ook stelt de behandelaar samen met u een behandelplan op. Bij uw verzoek om een machtiging worden de geneeskundige verklaring en het behandelplan toegevoegd. In uw verzoek kunt u ook aangeven in welke instelling u opgenomen wilt worden.

Een machtiging op eigen verzoek duurt ten minste 6 maanden en maximaal een jaar. Een verlenging aanvragen is niet mogelijk. U kunt hierna vrijwillig opgenomen blijven of de behandelend arts kan een voorlopige machtiging aanvragen als dat nodig is. De rechter beslist zo snel mogelijk op uw verzoek.

Voorlopige machtiging na IBS

Het kan zijn dat u eerst met een inbewaringstelling (IBS) gedwongen bent opgenomen en dan te maken krijgt met een machtiging. Tijdens de eerste weken van de IBS-opname kan uw arts adviseren dat u langer opgenomen moet blijven. Als u niet vrijwillig opgenomen wilt blijven, kan uw arts om een voorlopige machtiging vragen. De aanvraag voor een voorlopige machtiging moet wel gedaan zijn voordat de IBS is afgelopen. De procedure is hetzelfde als bij een 'gewoon' verzoek om een voorlopige machtiging. Na afloop van de IBS blijft u gedwongen opgenomen, tot de rechter een uitspraak heeft gedaan over de voorlopige machtiging.

Informatievoorziening over de voorlopige machtiging

U krijgt zelf een kopie van de voorlopige machtiging. Verder gaat er een kopie naar de instelling, uw advocaat, degene die de machtiging heeft aangevraagd en uw partner of uw wettelijke vertegenwoordiger. De

Inspectie voor de Gezondheidszorg krijgt geen kopie, maar alleen een mededeling over in welke instelling u bent opgenomen en met welke machtiging.

Hoe lang duurt een machtiging?

De voorlopige machtiging kan maximaal een halfjaar duren. Aan het eind van de voorlopige machtiging kan de rechter de machtiging steeds met maximaal een jaar verlengen. Zo'n verlenging heet een machtiging tot voortgezet verblijf. Na een periode van 5 jaar onafgebroken opname met een machtiging kan de rechter besluiten om een verlenging voor een periode van 2 jaar te verlenen.

Als verlenging nodig is, laat uw behandelaar ongeveer 6 weken voor het einde van de machtiging opnieuw een geneeskundige verklaring opstellen door een onafhankelijk psychiater. Uw behandelaar vindt dan dat het gevaar voor uw gezondheid of voor de omgeving nog steeds aanwezig is. De rechter beslist aan de hand van de geneeskundige verklaring, de wettelijke aantekeningen en het behandelplan of verlenging van de machtiging noodzakelijk is. Voordat de rechter de machtiging verlengt, moet hij u horen. U krijgt bij deze zitting weer de (kosteloze) hulp van een advocaat. De beslissing van de rechter moet binnen 4 weken na het indienen van het verzoek worden genomen.

Beëindiging van de machtiging

Als u vindt dat de gedwongen opname niet langer nodig is, kunt u verzoeken om beëindiging van de machtiging. U kunt een ontslagverzoek indienen bij de geneesheer-directeur van de instelling waar u verblijft. Ook uw naasten kunnen verzoeken om opheffing van de machtiging. Als de geneesheer-directeur dit verzoek afwijst, kunt u via de officier van justitie verzoeken om de machtiging op te heffen. De rechter beslist hierover. Hierbij kunt u ondersteuning krijgen van uw advocaat. Voordat de rechter een besluit neemt, zal hij met u praten. U kunt met behulp van uw advocaat ook naar de Hoge Raad gaan. Deze controleert of de rechter de juiste beslissing heeft genomen.

Gevolgen van machtiging

Wanneer u gedwongen bent opgenomen, krijgt u te maken met beperking van uw vrijheid. U mag de instelling alleen verlaten als u hiervoor toestemming hebt. Als u de instelling verlaat zonder toestemming kunt u onder dwang teruggehaald worden.

U kunt te maken krijgen met gedwongen behandeling. De hulpverlener mag u in noodgevallen dwingen om bijvoorbeeld medicijnen te nemen. Een gedwongen behandeling mag alleen worden toegepast als u een direct gevaar bent voor uzelf of voor anderen in de instelling, of als ontslag binnen een redelijke termijn niet mogelijk is zonder behandeling.

Uw rechten als patiënt

Alle rechten die patiënten in geval van een vrijwillige opname hebben, hebt u ook als u met een machtiging bent opgenomen. U mag bezoek ontvangen, de krant lezen, tv kijken, telefoneren, post ontvangen, enzovoort. Vrijheden in en om de instelling (wandelen) zijn mogelijk, maar alleen na overleg met uw behandelaar en het team.

Maar ook deze 'gewone rechten' kunnen worden beperkt:

- als uw gedrag schadelijk is voor uw gezondheid;
- als het de orde in de instelling verstoort;
- om strafbare feiten te voorkomen.

Uw recht op contact

U kunt altijd contact opnemen met:

- de patiëntenvertrouwenspersoon (PVP);
- uw advocaat;
- de (waarnemend) geneesheer-directeur van de instelling;
- de officier van justitie;
- de Inspectie voor de Gezondheidszorg.

Recht op een behandelplan en andere algemene rechten

- Als u gedwongen bent opgenomen, moet er zo snel mogelijk (schriftelijk) een behandelplan worden opgesteld. Zonder uw toestemming mag het plan niet worden uitgevoerd.
- Gedwongen opname betekent niet dat u vanzelfsprekend te maken krijgt met gedwongen behandeling.
- U hebt het recht om behandeling te weigeren, tenzij een gedwongen behandeling noodzakelijk is.
- U hebt recht op informatie, inzage in uw dossier, een tweede mening (second opinion), privacy en alle andere rechten die gelden in geval van een vrijwillige opname.
- Ondanks het feit dat u gedwongen bent opgenomen, bent u wel 'handelingsbekwaam'. U mag uw geld zelf beheren en andere beslissingen nemen. Alleen als u een mentor, curator of bewindvoerder heeft, zijn die gemachtigd om – in overleg met u – bepaalde zaken in uw plaats te behartigen.

Verlof en ontslag

U kunt de instelling verlaten voor bijvoorbeeld een tijdelijk verlof, als u hiervoor toestemming krijgt van de geneesheer-directeur. Deze verleent wel of geen toestemming op advies van de behandelend psychiater. Aan het verlof kunnen voorwaarden worden verbonden, zoals het innemen van medicijnen. Zo'n tijdelijk verlof kan bij problemen ook weer worden ingetrokken.

Ook kan de geneesheer-directeur u 'ontslag onder voorwaarden' verlenen. Zowel uw behandelaar als uzelf kunnen de geneesheer-directeur vragen om (voorwaardelijk) verlof of ontslag te verlenen. Een voorwaarde kan zijn dat u zich wekelijks meldt bij de polikliniek. Uw familie en naasten worden op de hoogte gesteld van het 'ontslag onder voorwaarden'. Dit 'ontslag onder voorwaarden' kan eveneens worden ingetrokken door de (waarnemend) geneesheer-directeur als blijkt dat er opnieuw gevaar dreigt voor uzelf of voor anderen.

Klachten

Wanneer u gedwongen bent opgenomen, hebt u te maken met de Wet Bopz: de Wet Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen. Uw rechten kunnen hierdoor beperkt worden. Als u het hiermee niet eens bent, kunt u een klacht indienen.

Vindt u het lastig om uw klacht te uiten of verwoorden? Wilt u hulp bij hoe u uw klacht indient? Of wilt u hier meer informatie over? Vraag advies aan de patiëntenvertrouwenspersoon. Deze vertrouwenspersoon is niet in dienst van GGZ inGeest en helpt u met informatie, advies of bemiddeling.

Over de klachtenprocedure bestaat een aparte brochure *Deel uw ervaringen, het levert ons samen meer op*.

Meer informatie

Als u nog vragen hebt, kunt u deze stellen aan uw hulpverlener. Ook kunt u onze andere brochures lezen (zie pagina 15). Wellicht worden daarmee uw vragen beantwoord. U kunt ook contact opnemen met de patiëntenvertrouwenspersoon.

De patiëntenvertrouwenspersoon

Bij het gesprek met de rechter en de advocaat kunt u steun krijgen van de patiëntenvertrouwenspersoon. In alle psychiatrische instellingen werken patiëntenvertrouwenspersonen. Hij helpt u met problemen en klachten. De PVP is niet in dienst van de instelling, is onafhankelijk, werkt op basis van vertrouwen en geheimhouding en staat altijd aan uw kant. Het inschakelen van de PVP kost u geen geld.

Landelijke Stichting PVP

U kunt met al uw vragen en klachten over psychiatrische hulpverlening terecht bij de helpdesk van de Landelijke Stichting Patiëntenvertrouwenspersoon in Utrecht. Het telefoonnummer van de helpdesk is 0900 444 8888 (€ 0,10 per minuut).

Brochures

Over uw rechten, plichten en procedures hebben wij meer brochures uitgebracht. U kunt uw behandelaar vragen om de andere brochures.

- De beste aanpak voor u
- Deel uw ervaringen, het levert ons samen meer op
- Gedwongen opgenomen. Wat zijn mijn rechten en plichten? (inbewaringstelling [IBS])
- Nu afspreken hoe wij u behandelen, als u straks een slechtere periode hebt (zelfbinding)
- Samen met u behandelafspraken maken om een opname te voorkomen (voorwaardelijke machtiging)
- Uw rechten en behandeling als wij gedwongen moeten ingrijpen in noodsituaties (behandeling onder dwang)

Adressen en instanties

Voor telefoonnummers en adressen van betrokken personen en instanties, verwijzen wij u naar de informatietekst *Adressen en instanties Bopz*.

Deze is als bijlage bij deze brochure gevoegd, op te vragen bij uw behandelaar of te vinden op www.ggzingeest.nl/hulp-nodig.

Ieder mens is uniek. De aanpak naar herstel dus ook. Met die kennis biedt GGZ inGeest gespecialiseerde psychiatrische zorg. Aan jongeren, volwassenen en ouderen. Met oog voor hun persoonlijke situatie en naaste omgeving. Afgestemd op lichaam en geest en volgens de nieuwste wetenschappelijke inzichten.

GGZ inGeest, samen op eigen wijze

GGZ inGeest
Postbus 74077
1070 BB Amsterdam
www.ggzingeest.nl
februari 2018

